4. Центральний державний історичний архів України, м. Київ (далі — ЦДІАК України). — Ф. 719. Управління головно-уповноваженого Всеросійського товариства Червоного Хреста при арміях Південно-Західного фронту (1914–1918 рр.). — Оп. 1. — Спр. 108. Справа про надання Трубецькою Є. В. будинку для лазаретів РТЧХ на ст. Клавдієво, Києво-Ковельської залізниці, 4 арк.
5. ЦДІАК України. — Ф. 719. — Оп. 1. — Спр. 301. Список госпіталів, етапних лазаретів, передових загонів і інших установ РТЧХ, сформованих на приватні кошти, 36 арк.
6. Реєнт О. П. Україна в Першій світовій війні: сучасні науково-методологічні акценти / О. П. Реєнт // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. — Київ, 2007. — С. 88–103.
7. Грибан О. Г. Історичні обставини створення та початковий етап діяльності Російського Товариства Червоного Хреста в українських губерніях (кінець XIX — початок XX ст.) / О. Г. Грибан // Вісник аграрної історії: Збірник наукових праць. — Київ, 2012. — Вип. 3. — С. 179–184.
8. Список дворян Киевской губернии. — Киев, 1906. — 327 с.

Анотації

Исса Т. В. **Благотворительная деятельность представителей дворянства Киевской губернии в годы Первой мировой войны.**

Освещены некоторые аспекты благотворительной деятельности дворян Киевской губернии в период Первой мировой войны. На основании архивных документов показано участие дворян в открытии благотворительных госпиталей и лазаретов, сотрудничество с Российским Обществом Красного Креста.

Ключевые слова: *благотворительность, дворянское собрание, пожертвования, лазареты.*

Issa T. V. **Charitable activity of noblemen in Kyiv Province during the First World War.**

Based on the local data, state archives and periodicals of the time, the article highlights some aspects of the charitable activities of the noblemen during the First World War. The First World War was marked by the increase of public charity aimed at help to both soldiers and civilians affected by the consequences of bloody fighting in the front and socio-economic problems in the country. This was especially true to the nobility, whose members were filled with patriotic feelings, compassion and organized fundraising for foundation hospitals and cooperation with Russian Red Cross Society.

Key words: *philanthropy, assembly of nobles, donations, hospitals.*

Надійшла до редакції 22 жовтня 2013 р.

УДК 94(447):327.39:061.1ЕФ1991/13”

Л. А. Комнат

ОСНОВНІ ЕТАПИ ЄВРОЇНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті коротко окреслена історія дипломатичних відносин України з ЄС з початку її незалежності до президентства В. А. Ющенко включно. Також визначені причини прагнення України до Європейського союзу та конкретні дії, які вона здійснила для цієї мети.

Ключові слова: *європейська інтеграція, Європейський Союз, зовнішня політика, асоціація, Світова організація торгівлі, УПС (Угода про партнерство та співробітництво).*

Ми переживаємо досить відповідальний період у житті нашої держави, пов’язаний з її інтеграцією до ЄС. На початку незалежності України були визначені основні напрямки її зовнішньої політики, названі стратегічні партнери: Європейський Союз (ЄС), США та Російська Федерація. З цих трьох пріоритетів найбільшим є Європейський Союз. Держава взяла курс на інтеграцію в Європу, вступ до Європейського Союзу.

Курс на європейську інтеграцію є природним наслідком здобуття Україною незалежності. Його витоки — в історії нашого народу й усвідомленні права жити в демократичній, економічно розвинутій, соціально орієнтованій країні. Його мета — створення шляхом масштабних внутрішніх перетворень умов для входження до спільноти європейських розвинутих країн. Сьогодні цей курс є домінантою внутрішньої та зовнішньої державної політики.

Відносини України з Європейським Союзом у сучасній зовнішньо- і внутрішньополітичній ситуації мають для неї винятково важливе значення. Йдеться не просто про більш-менш активні контакти з одним із найавторитетніших зарубіжних партнерів, але й про можливість здійснення Україною стратегічного вибору на перспективу, від якого залежатимуть місце і роль держави у новій системі міжнародних відносин, у тому числі економічних і валютно-фінансових.

Наразі як Україна, так і ЄС висловлюють зацікавлення у встановленні більш тісних відносин, які би виходили за межі

© Комнат Л. А., 2013

співпраці й сягали поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва. Для України це означає проведення чергових зустрічей, появу нових ініціатив, підписання нових угод, заяв, резолюцій тощо. Перед великою кількістю документів і постатей можуть розгубитися навіть досвідчені особи. Тим, хто не спеціалізується на темах ЄС, заблукати в нетрях інформації, і поготів, нескладно

Вказана тема вже була висвітлена в спеціальному навчальному посібнику М. В. Кордона [1], а також можна виділити статті Д. Коврижeнко, Г. Асланяна [2], Фонд Конрада Аденауера в Україні вніс вагомий внесок у проблематику цієї проблеми, випустивши «Довідник із європейської інтеграції України» [3] та інші праці, але в цілому можна стверджувати, що даний напрям досліджень є перспективним.

Метою даного дослідження є спроба коротко окреслити історію дипломатичних відносин України з Європейським Союзом, визначити причини прагнення України до ЄС, показати, показати, якими покращеннями для країни позначиться її інтеграція, охарактеризувати конкретні дії, які вона втілила для європейської інтеграції за часи здобуття своєї незалежності.

Отже у України є декілька причин, для того щоб прагнути вступити до Європейського Союзу. По-перше: Європейський Союз — це система цінностей, на які орієнтується Україна — демократія, заможність, стабільність; Європейський Союз — це найбільші в світі інвестори; Європейський Союз — це вплив на світовий розвиток (після США).

Європейський Союз визнав Україну партнером у міжнародних відносинах після проголошення нею незалежності у 1991 р. Спеціальною декларацією Міністр закордонних справ головуючих в ЄС Нідерландів, відзначила демократичний характер Всеукраїнського референдуму і закликала Україну підтримувати з ЄС діалог.

Відносини між Україною та Європейським Союзом мають доволі динамічний характер. Офіційно вони розпочалися 1992 року, коли було проведено першу зустріч на найвищому рівні між Президентом України Л. Кравчуком та Головою Комісії Європейських Співтовариств Ж. Делором й підписано перші спільні документи. Відтоді вони почали невпинно розвиватися, з плином часу партнери стали безпосередніми сусідами й

отримали додатковий імпульс для розширення та поглиблення співпраці. Але, зауважу, що прагнення жити «як у Європі» виникло і зміцнилося серед наших співвітчизників ще до здобуття незалежності України, а бажання долучитися до благ Євросоюзу практично з перших кроків з його створення.

9–11 березня 1994 р. (м. Київ) — перша зустріч Україна — Трійка ЄС на рівні міністрів закордонних справ. Правова основа відносин була закріплена 14 червня 1994 р. у Люксембурзі, де було підписано Угоду про партнерство та співробітництво (УПС) між Україною, з одного боку, і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, з іншого боку. Ця угода започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань.

11 червня 1998 р. (м. Київ) — Президент України затвердив Стратегію інтеграції України до ЄС, якою визначаються пріоритети діяльності органів виконавчої влади на період до 2007 року, протягом якого мають бути створені передумови для набуття Україною статусу асоційованого члена ЄС.

16 жовтня 1998 р. (м. Відень) — перший саміт Україна — ЄС після набуття чинності УПС. Відносини між Україною та ЄС визначені як «стратегічне партнерство», обговорено питання співробітництва у сфері зовнішньої політики.

10 грудня 1999 р. (м. Гельсінкі) — Європейська Рада ухвалила Спільну стратегію ЄС щодо України (ССУ), спрямовану на зміцнення відносин «стратегічного партнерства» між Україною та ЄС (у документі відзначаються європейські прагнення України і схвалюється її проєвропейський вибір; ЄС підтвердив свої зобов'язання щодо підтримки політичних та економічних перетворень в Україні, які мають забезпечити подальше її наближення до ЄС).

На основі Стратегії інтеграції України до ЄС розроблено галузеві програми та національну Програму інтеграції України до ЄС, затверджену Указом Президента України від 14 вересня 2000 р. Програмою передбачені розробка комплексу конкретних практичних заходів щодо реалізації загальних принципів співробітництва з ЄС, подальше розгортання інститутів сприяння розвитку відносин з ЄС на всіх рівнях — національному, регіональному й місцевому, на рівнях державних і недержавних організацій, а також систематичне й цілеспрямоване формування

в українському суспільстві стійкої проєвропейської більшості. З метою організаційного забезпечення реалізації національної Програми інтеграції України до ЄС, відповідно до Указу Президента України від 26 листопада 2001 р., запроваджено інститут Уповноваженого України з питань європейської інтеграції.

Програмою були визначені короткострокові (2000—2001), середньострокові (2002—2003) та довгострокові (2004—2007) завдання інтеграції України до ЄС. Серед пріоритетних завдань: гармонізація законодавства відповідно до норм ЄС; якнайшвидше набуття членства у Світовій організації торгівлі (СОТ); проведення консультацій і переговорів щодо заснування зони вільної торгівлі з ЄС; укладання двосторонніх угод про вільну торгівлю з державами — кандидатами на вступ до ЄС; послідовне здійснення кроків для забезпечення участі України в роботі Європейської Конференції, заходах у межах Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС, спільних проектах у межах програм фінансової підтримки ЄС — PHARE і TACIS із прикордонного співробітництва.

8 лютого 2002 р. (м. Київ) — нарада у Президента України з питань реалізації стратегії європейської інтеграції України. Президент України Л. Кучма визначив стрижнем Стратегії соціально-економічного розвитку України на наступне десятиріччя практичну реалізацію до кінця 2011 року завдань, пов'язаних із створенням необхідних передумов для вступу нашої держави до Євросоюзу. Завданням найближчої перспективи Президент України Л. Кучма визначив набуття не пізніше 2007 року нашою державою асоційованого статусу з Європейським Союзом.

В лютому 2005 року до влади приходить Віктор Андрійович Ющенко. Євроінтеграція уже не перший рік була пріоритетним напрямом зовнішньої політики українського керівництва. Проте на шляху його реалізації завжди стояло немало проблем. За попередньої влади Євросоюз не сприймав усерйоз заяви офіційного Києва, розцінюючи їх як просте загравання: сьогодні головний вектор — російський, завтра — європейський. По-іншому в Брюсселі почали ставитися до команди Віктора Ющенка: з відвертою приязню, свідченням чого стали постійні візити представників ЄС до України, ініціювання десяти кроків по зближенню з Києвом [4].

Ще будучи кандидатом в президенти Віктор Ющенко закликав Євросоюз змінити своє ставлення до України та представив свій довготерміновий план євроінтеграції. Ющенко назвав чотири пункти свого плану євроінтеграції України: набути статусу країни з ринковою економікою, вступити до СОТ, стати спочатку асоційованим членом ЄС, а з часом і повноцінним. В тому ж році на саміті в Брюсселі було офіційно затверджено План дій Україна — ЄС. Відповідальним за політику інтеграції в українському уряді був Олег Рибачук — віце-прем'єр з європейської інтеграції. Його завданням було — в найкоротший час домогтися статусу країни з ринковою економікою, вступу до Світової організації торгівлі, розпочати переговори про послаблення візового режиму з Євросоюзом [5]. Виконання політичних пріоритетів Плану дії Україна — ЄС дозволило розпочати у березні 2007 року переговори щодо укладання нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво. А вже через рік під час проведення паризького саміту Україна — ЄС в вересні 2008 року було досягнуто рішення щодо назви нової посиленої угоди, як Угоди про асоціацію. Ця угода мала визначати якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції». Та слугувала стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні [6].

В рамках Світового економічного форуму в Давосі президент Ющенко провів зустрічі. Темами цих зустрічей стали енергетична безпека України та її інтеграція в європейські та євроатлантичні структури [7].

18 лютого 2008 р. відбулося офіційне відкриття переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, набувають чинності угоди про спрощене оформлення віз та про реадмісію. Розпочато візовий діалог, метою якого є досягнення, у довгостроковій перспективі, безвізового режиму. Україна приєдналася до СОТ, відкриваючи цим шлях до перемовин про глибоку та всебічну зону вільної торгівлі з ЄС.

Отже, для України вступ до Європейського Союзу залишається великою національною метою. Завдяки активним зовнішньополітичним відносинам між Україною та ЄС, особливо при президентстві Віктора Ющенка, наша держава стала ще ближчою до європейської інтеграції. Здобуття в майбут-

ньому членства сприятиме розв'язанню проблем внутрішнього розвитку. Україна отримає доступ до внутрішнього ринку електроенергії та газу Євросоюзу та стане його повноправним учасником. Спільні політичні цілі будуть слугувати зміцненню економічних зв'язків, торгівлі й інвестиціям між обома сторонами.

Джерела та література

1. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посібник для студ. вузів / Микола Володимирович Кордон. — 2-ге вид. — К. : Центр учбової літ., 2010. — 171 с.
2. Асланян Г., Ковриженко Д. Проблеми удосконалення інституційних механизмів європейської інтеграції України / Габрієл Асланян, Денис Ковриженко // Часопис ПАРЛАМЕНТ. — 2005. — № 5. — С. 19–28
3. ЄС у кишені (довідник з європейської інтеграції України). Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні. — К., 2010. — 74 с.
4. Івшина Л. Чи стане Україна членом Євросоюзу? // Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/prognoz-ferhoygena-pid-mikroskopom
5. Жлуктенко В. Євроегоїзм? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/ievroegoyizm
6. Акіменко А. Європейський вибір-2? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/de-nas-nemaie
7. Ющенко в Давосі відстоює енергобезпеку і євроінтеграцію України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.newsru.ua/finance/24jan2008/davos_justch.html

Анотації

Комнат Л. А. **Основные этапы евроинтеграции Украины.**

В статье кратко очерчена история дипломатических отношений Украины с ЕС с начала ее независимости до президентства В. А. Ющенко включительно. Также определены причины стремления Украины в Европейский Союз и конкретные действия, которые она осуществила для этой цели.

Ключевые слова: *европейская интеграция, Европейский Союз, внешняя политика, ассоциация, Всемирная торговая организация, ДПС.*

Komnat L. A. **The main stages of EU integration of Ukraine.**

The article gives the brief outline of Ukrainian diplomatic relations with the European Union starting from gaining independence up to Jushenko's presidency inclusive. It gives the reasons of Ukraine's intentions to join the EU and specific actions taken on the way.

Key words: *European integration, European union, foreign policy, association, World Trade Organization.*

Надійшла до редакції 15 жовтня 2013 р.

УДК 94(447):331.25:340.134

В. С. Лопаков

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Робота присвячена процесу реформування пенсійного забезпечення в Україні для створення основ функціонування трирівневої системи. Надаються конкретні рекомендації щодо вдосконалення пенсійного забезпечення.

Ключеві слова: *пенсія, система пенсійного забезпечення, реформування, трирівнева система, пенсійний фонд, накопичувальна пенсійна система.*

Однією з найважливіших складових діяльності держави у галузі соціальної політики є законодавче регулювання та організація пенсійного забезпечення громадян. З переходом економіки України від командно-адміністративної системи до ринкових відносин стара державна система пенсійного забезпечення перестала виконувати свою основну функцію — забезпечення гідного прожиття непрацездатних громадян. Безумовно, головною причиною вкрай незадовільного пенсійного забезпечення на сучасному етапі є економічна криза і пов'язані з нею низькі надходження до Пенсійного фонду, до державного та місцевих бюджетів, але надзвичайно важливими є і суто демографічні фактори, які сьогодні є чи не найбільш серйозним бар'єром на шляху реформування системи пенсійного забезпечення в Україні.

© Лопаков В. С., 2013